

GÉRARD BOURLAND

Dugóízű árszabályozás az energiatermelésben

Noha a közvélemény megnyugvással vette tudomásul a közüzemi díjak befygasztásáról szóló miniszterelnöki bejelentést, a sajtóból nemrégiben mindenki értesülhetett arról, hogy a távhő területén mégis erőteljes áremelkedésre kell számítani. Bizom abban, hogy a diskurzus megfelelő mederbe terelhető azzal, ha néhány technikai, technológiai, földrajzi sajátosságra felhívjuk a figyelmet.

Az elmúlt egy-két évtizedben két dolog fejlődött – több más között persze – jelentős mértékben Magyarországon: a borászat és az energetika. Míg az első esetében bárki számára nyilvánvaló a változás, az utóbbi esetében kevésbé látványos mindez a végfelhasználó számára. A fogyasztókban él egy tradicionális kép arról, hogy min meg keresztül egy termék, míg elér hozzá – ez azonban messze áll a valóságtól. Sok borfogyasztó meglepődne, ha látná, hogy patikatisztaságú üzemekben, fényes fémhengerekben készülnek korunk legjobb fehérborai – a reaktív eljárás ugyanis így néz ki a valóságban. Hasonló a helyzet

az energiaiparban: a fogyasztók hajlamosak azt hinni, hogy az otthoni kályha és az erőművek között csupán méretbeli különbség van. Pedig ma már csúcstechnológiák összessége gondoskodik arról, hogy rendelkezésünkre álljon a villany és a hő. Ráadásul komoly szemléletváltás is lezajlott: 1-2 százalékos nyersanyag-megtakarításért vagy károsanyagkibocsátás-csökkenésért folyik a harc, hiszen ezek mind nemzetgazdasági, mind globális értelemben felbecsülhetetlen tételeket képeznek.

Ebben a harcban fontos szerep jut a kogenerációs erőműveknek, amelyek egyszerre képesek hő és villamos áramot termelni, elsősorban földgázból, de akár biomasszából is – vajon Pécsset hányan vannak tudatában a villany felkapcsolásakor annak, hogy a város egy zölderőmű látja el árammal? Rögtön egy fontos megállapítást le kell szögezni: a kogeneráció is lehet megújuló, ez ugyanis csak egy eszköz. De emellett zöldnek számít abban az értelemben is, hogy azonos mennyiségű energiát a hagyományos eljárásokhoz képest legalább 10 százalékkal kevesebb nyersanyagból képes előállítani.

Egy másik szempontból is sok a hasonlóság borászat és

energiaipar között. A borászat esetében a kis gazdaságokért és a nemes hagyományokért aggodók csapnak össze a haladó megközelítéssel, nemzetközi megmérettetésben edződött piacorientált befektetőkkel. Épp ésszel belátható, hogy egyik oldal győzelmét sem kívánhatjuk, az ideális az lenne, ha egyszerre

helyzet. Vannak hívei az atomnak, a szélnek, a biomasszának, a gáznak. Véleményem szerint azonban nem az eszköz, hanem a cél és a járható út a fontos: hatékonyságjavítás a büdzséhez, időhöz és a lokális adottságokhoz szabva. Itt is az arany középút a kívánatos, a sokszínűség viszi előre a fejlődést, nem pedig valamely oldal végső győzelme.

Sajnos a kötelező áramtávételi tarifa (KÁT) szabályozásáról utólag kijelenthető, hogy messze áll az arany középúttól, annak ellenére, hogy eredendően a szabályozói szándék pozitív volt. A KÁT-szabá-

lyozás lényege a megújuló energián alapuló, valamint a kogenerációs termelési típusok támogatása, akár kedvezőtlen piaci körülmény esetén is egy valamilyen szintnél nem kisebb áramárát – és ezáltal bevételt – biztosítva ezeknek. Zöldberuházások esetében ez azért indokolt, hogy az újító szándékot ne fogja

A szerző a Dalkia Energia Zrt. elnöke-vezérigazgatója

Zöld beruházások esetében az újító szándékot ne fogja vissza a piaci kockázat.

viszsa a piaci kockázat. Kogeneráció esetében pedig azért, mert a kogeneráció előnyeit csak akkor élvezhetik a fogyasztók, ha mindkét terméknek van vásárlója. Ha ebből az egyik kiesik – ahogy az a válság után a gyengülő áramárak mellett történt – akkor a másik ágon, a hőtermelésen jelentkeznek a költségek. Ez tehát technológiai adottság, és korántsem a fogyasztók megsarcolásának szándéka miatt van így.

Egy dolgot azonban fontos látni: a magyar energiarendszerben a kogeneráció nagyobb súlyal szolgál árérzékeny, lakossági igényeket, mint mondjuk Nyugat-Európában. Ipari felhasználás esetén egy ilyen mértékű áringadozás ugyanúgy a hagyományos üzletmenet része, miként mondjuk az utóbbi időben változékony papír-, réz-, nyersolaj-, vagy más alapanyagár. A lakossági felhasználás viszont speciális helyzetet teremt, hiszen a szabályozónak ezt is figyelembe kell vennie, amellett, hogy a zöld és kogenerációs termelés támogatásának uniós kötelezettségére is tekintettel van. Ebből a szempontból öröndetes, hogy az

energiügyi államtitkár úr több konferencián kifejezésre juttatta már a kormány abbéli szándékát, hogy az egyre kevesebb erőműre kiterjedő KÁT-szabályozás helyett racionálisabb, célját jól betöltő és külön a zöld, külön a hatékonyságjavítást célzó technológiákra alakított árszabályozói és bevételátcsoportosított rendszert tervezzen.

Mi várható ennek hiányában? Egyfelől a már beharangozott

áremelés a KÁT-ból kieső, kogenerációs erőművel ellátott távhő-övezetekben. Ennek korában tartása nem oldható meg önkormányzati eszközökkel, hiszen veszteséges termelés nem kényszeríthető a termelőkre. A szolgáltatás kényszere azonban azt igényli, hogy az energiatermelők leporoljanak és ismét hadrendbe állítsanak olyan termelőegységeket, melyeknek a helyük. Azonban ez is csak átmeneti megoldás, hosszú távon nem fenntartható. Mondanom sem kell, hogy az ésszerűség próbáját nem állja ki az a szcenárió, hogy modern és sokoldalú eszközök némaságra legyenek ítélve a szabályozói környezet hiánya miatt. Persze ezeket el is lehetne adni, ugyanakkor, aki hosszú távú energiapolitikában gondolkodik, annak érdemes számolni azzal is, hogy milyen infrastruktúra – és milyen árszínvonalon – áll majd rendelkezésre a gazdasági felívelés idején, ha most aprópenzre váltjuk a nehéz munkával beüzemelt kapacitásokat.

A Dalkia Energia Zrt. gáz- és biomassza üzemű erőművei révén érintett a KÁT-szabályozásban.